

ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОГО ПРОФІЛЮ: ЧИННИКИ ТА СУПЕРЕЧНОСТІ В РЕАЛІЗАЦІЇ

the situation of children in Ukraine on the results of 2008 "Implementation of the child's right to education in the family"]. [Electronic resource]. Access mode: http://www.kmu.gov.ua/sport/control/uk/publish/article?art_id=111969&cat_id=110633 [in Ukrainian].

4. Krupnik, Z. I. (2016). Formuvannya vidpovidalnoho stavlennia do zdorovia u vykhovantsiv tsentriv sotsialno-psykholohichnoi reabilitatsii [Formation of responsible

attitude to health at pupils of centers of social-psychological rehabilitation]. *Candidate's thesis*. Uman, 306 p. [in Ukrainian].

5. Sukhomlinsky, V. O. (1980). *Vybrani tvory v 5 tomakh* [Selected works in 5 volumes]. Vol. 5. Kyiv: Soviet school, 678 p. [in Ukrainian].

6. Ushinsky, K. D. (1968). *Izbrannye pedagogicheskie proizvedeniya* [Selected pedagogical works]. Moscow: Enlightenment, 556 p. [in Russian].

Стаття надійшла до редакції 01.10.2018

УДК 378.147:802

DOI:

Катерина Павелків, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов Рівненського державного гуманітарного університету

ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОГО ПРОФІЛЮ: ЧИННИКИ ТА СУПЕРЕЧНОСТІ В РЕАЛІЗАЦІЇ

У статті представлено аналіз загальних характеристик чинників та принципів реалізації іншомовної підготовки майбутніх фахівців соціального профілю в умовах університету. На підставі широкого кола наукових джерел, що прямо чи опосередковано пов'язані з проблемою статті, окреслено специфіку вітчизняної теорії і методики іншомовної підготовки фахівців; обґрунтовано провідні суперечності, що виникають у процесі іншомовної підготовки фахівців соціальної сфери. На засадах сформованості ключових компетенцій з'ясовано специфіку відображення означених компетенцій в іншомовній підготовці майбутніх фахівців соціальної сфери, як: здатність вивчати, здатність до пошуку, здатність розвивати рівень своїх мислительних процесів, навички співробітництва, здатність до діяльності, здатність до адаптації.

Ключові слова: іншомовна підготовка; фахівці соціальної сфери; ключові компетенції; компетентності; чинники; суперечності.

Табл. 1. Літ. 12.

Kateryna Pavelkiv, Ph.D.(Pedagogy), Associate Professor of the Foreign Languages Department Rivne State University of the Humanities

FOREIGN LANGUAGE TRAINING OF FUTURE SOCIAL PROFILE SPECIALISTS: FACTORS AND CONTRADICTIONS OF IMPLEMENTATION

The article presents an analysis of general characteristic factors and principles of foreign language training implementation of future social profile specialists at university. On the basis of a wide range of scientific sources, related directly or indirectly to the issue of the article, the peculiarity of native theory and methods of foreign language teaching of specialists is outlined; leading contradictions appearing during social sphere specialists training are grounded. On the principles of formed key competences, defined by European education documents, the specificity of reflection suggested competences within foreign language training of future social sphere specialists is clarified, in particular: ability to study, ability to search, ability to develop the level of thinking processes, cooperation skills, activity ability, adaptation ability.

Taking into consideration key competences of a personality, defined in leading European education documents, it is proved, that foreign language training of future social profile specialists gets some kind of standardization, based on a complex of principles of the training, namely: social and cultural pluralism, that implies equality and freedom of thoughts and interaction regardless of used by a person native/foreign language; linguistic relativism, that suggests other cultures knowledge through foreign languages learning; social and cultural complementarity, that helps to carry out the statement about mutual cultural supplement and axiological development of various social groups (including professional) on the basis of learning foreign languages.

It is clarified that the goal of foreign language training of future specialists of social sphere at university according to the theory and practice of defined training is in formation of such professional portrait of specialist's personality that would suggest multiculturalism on the basis of foreign language and professional preparedness of social worker/teacher for tolerant interaction with other cultures representatives during professional activity.

It is concluded that integration processes within social work lead to universalization of demands to professional qualification of higher education establishment gradutors in social work, which in their turn are framed by appropriate competences in the context of foreign language training. On the basis of scientific theories

ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОГО ПРОФІЛЮ: ЧИННИКИ ТА СУПЕРЕЧНОСТІ В РЕАЛІЗАЦІЇ

and author's practice in the field of foreign language training of future social sphere specialists the idea is grounded that foreign language training of future social sphere specialists in Ukraine can be studied through several fundamental aspects: general social, branch, social group and individually personal.

Keywords: *foreign language training; social sphere specialists; key competences; factors; contradictions.*

Постановка проблеми. Система освіти України, включаючи й заклади вищої освіти, перебудовує свою діяльність упродовж останніх десятиліть, спираючись на позитивний зарубіжний досвід, водночас прагне зберегти вітчизняну соціокультурну ідентичність – з більшим чи меншим успіхом. Враховуючи ефект від глобалізаційних процесів, характерних для системи освіти в сучасній Україні, професійна підготовка фахівців соціальної сфери опинилася в подвійній складній ситуації, що викликано, на нашу думку, такими чинниками:

- по-перше, загальною ситуацією в українському соціумі, що розширює сферу застосування кваліфікацій соціального працівника внаслідок кількісного та якісного поширення категорій і груп населення, що потребують означеної кваліфікованої допомоги;

- по-друге, перетворенням соціальних працівників як професійної групи в соціально незахищену категорію фахівців, ринок праці для яких сьогодні досить вузький і пропозиція професійної реалізації є досить низькою внаслідок обмеженого кола посад, які пропонуються сьогодні випускникам за цим напрямом підготовки в Україні;

- по-третє, досить часто (як свідчить статистика) студентами напряму підготовки “Соціальна педагогіка” (з 2017 року, після прийняття нового класифікатора професій – “Соціальна робота”) стають особи з обмеженими можливостями; у такому випадку іншомовна підготовка цих студентів стає додатковою проблемою і в теоретичному, і в методичному контексті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З широкого кола наукових досліджень, що актуалізують проблему іншомовної професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери, варто виділити:

- наукові розробки в площині інтеграційного поступу української сфери освіти у світовий професійний простір (В. Андрущенко, В. Кремень, Л. Лук’янова, Н. Нічкало, П. Саух та ін.);

- дослідження у сфері розвитку професійних компетенцій майбутніх фахівців на засадах європейських освітніх документів, передовсім, тих, що стосуються формування сукупності життєво й професійно значущих компетенцій (С. Вітвицька, О. Дубасенюк, М. Кадемія, В. Кремень, Н. Нічкало, А. Хуторської та ін.);

- наукові розвідки з пошуку інноваційних технологій, методик і технік розвитку компетентності майбутніх фахівців під час навчання у ЗВО (А. Вербицький, І. Дичківська, В. Калінін, І. Коновальчук, О. Перець, В. Сидоренко, О. Ярошенко та ін.);

- публікації, що розкривають зарубіжний досвід професійної підготовки майбутніх фахівців, у тому числі й для соціальної сфери (О. Безпалько, О. Биндас, Н. Воевутко, Л. Дяченко, І. Зверева, К. Котун, Н. Постригач, Л. Пуховська та ін.);

- розробки концепції компетентнісного підходу в Україні (С. Вітвицька, О. Вознюк, О. Дубасенюк, І. Бех, О. Локшина, О. Овчарук, О. Пошетун та ін.).

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. У наукових статтях, монографіях, дисертаціях, посібниках, рекомендаціях, нормативно-правових документах, присвячених проблемі підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери, розкрито різноманітні аспекти цієї підготовки. Водночас наразі відсутні педагогічні праці, які б стосувалися власне іншомовної підготовки таких фахівців з огляду на ті причини і суперечності, що виокремлюються у сучасному українському суспільстві. Необхідність швидкої адаптації фахівця соціальної сфери в глобальному соціальному середовищі, в умовах багатомовності і полікультурності – робить іншомовну підготовку фахівців ще більш актуальною. У зв’язку з цим постає проблема формування у студентів, що обрали для себе професійну діяльність фахівця соціальної сфери, достатньої кількості компетенцій під час навчання у ЗВО, що з першого погляду не відносяться до професійних і не є підставою для успішного пошуку праці після завершення навчання в університеті. До таких компетенцій ми відносимо й іншомовну комунікативну компетентність, що поєднує в собі низку більш вузьких комунікативних компетенцій, які мають відношення до професійної діяльності соціального працівника.

Мета статті – схарактеризувати чинники та суперечності, що виникають у процесі іншомовної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери в умовах навчання в університеті.

З огляду на теоретичний характер поставленої мети, у процесі її реалізації ми скористалися методологією аналізу наукових текстів, методами синтезу, класифікації та моделювання.

ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОГО ПРОФІЛЮ: ЧИННИКИ ТА СУПЕРЕЧНОСТІ В РЕАЛІЗАЦІЇ

Виклад основного матеріалу дослідження. Зважаючи на специфіку майбутньої професійної діяльності фахівців соціальної сфери, варто відзначити, що результат означеної підготовки має виражений гуманітарний характер, чітко окреслену соціальну сутність та соціокультурні кваліфікаційні вимоги. Майбутні фахівці соціальної сфери традиційно входять до групи т. зв. “студентів немовних спеціальностей” (Н. Костенко [3], Ю. Лаптінова [4], В. Лашкул [5], О. Лігікова [6], О. Хоменко [9] та ін.), перелік яких є досить розгалуженим і широким, оскільки відокремлює всіх майбутніх фахівців від тих студентів, для яких іноземна мова є їх фактичним фахом, що, без сумніву, визначає особливості іншомовної підготовки останніх. При цьому науковці розглядають досить широке коло наукових питань, що прямо чи опосередковано пов’язані з іншомовною підготовкою студентів:

- професійна орієнтованість іншомовної підготовки студентів з урахуванням їхньої майбутньої професійної кваліфікації (Г. Барабанова, О. Бернацька, С. Мазанова, В. Сафонова та ін.);

- розвиток іншомовної професійної компетентності студентів немовних спеціальностей (А. Андрієнко, Н. Ізорія, Н. Микитенко, С. Ніколаєва, І. Секрет та ін.);

- комунікативні характеристики професійної діяльності та пов’язані з цим питання іншомовної підготовки фахівців – міжкультурна комунікація, діяльність у полікультурному просторі, міжкультурна іншомовна взаємодія тощо (С. Гарнаєва, Р. Гришкова, О. Демиденко та ін.).

При цьому варто виокремлювати декілька *аспектів проблеми іншомовної підготовки студентів немовних спеціальностей*, а саме: питання методики навчання іноземної мови; проблеми психології іншомовної міжкультурної взаємодії; розробки в галузі педагогічних технологій іншомовної підготовки студентів; компетентнісні засади іншомовної підготовки фахівців тощо.

Кожен з окреслених вище аспектів по-своєму інтерпретує процес і результат іншомовної підготовки студентів у ЗВО. Зарубіжні учені М. Мюльдер, Дж. Галікерс, Х. Біманс, Р. Весселін (Mulder M., Gulikers J., Biemans H.J. & Wesselin R. [12]), Х. Джонстон (Johnston H. N. [11]), Р. Едвардс, К. Ніколл (Edwards R., Nicoll K. [10]) розглядають іншомовну підготовку студентів у контексті компетентнісної парадигми, як найбільш розвиненої і популярної нині у світі, якщо йдеться про підготовку фахівців. Зазначимо, водночас, що компетентнісний підхід досить

широко представлений і в українській педагогічній науці, тому ці засади формування іншомовної компетентності фахівців розроблені й розробляються далі в численних наукових розвідках. Специфіка ж вітчизняної теорії і методики іншомовної підготовки фахівців, на нашу думку, полягає:

- по-перше, в сконцентрованості на англійській (переважно) підготовці, яка ототожнюється з іншомовною чи білінгвальною;

- по-друге, в частковому чи навіть повному ототожненні іншомовної підготовки з білінгвальним навчанням студентів; це пояснюється галузевою специфікою змісту професійної підготовки, який не передбачає достатньої кількості навчальних годин на оволодіння іноземними мовами;

- по-третє, у прагненні запозичити зарубіжний досвід іншомовної підготовки фахівців, що не завжди є доречним в ситуації певного лінгвістичного протистояння слов’янських і германських мов.

Враховуючи викладене вище, та користуючись дослідженнями О. Заболотської [1], вважаємо необхідним окреслити основні *суперечності*, що виникають у процесі іншомовної підготовки фахівців соціальної сфери. Серед найголовніших виокремлюємо такі:

- між постійним зростанням рівня і якості комунікативних зв’язків майбутніх фахівців соціальної сфери і недостатнім урахуванням такого зростання в реальних умовах ЗВО;

- між необхідністю введення інноваційних форм і методів іншомовної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери та переважанням традиційного предметно-фактологічного способу отримання знань у ЗВО;

- між необхідністю враховувати вихідний рівень знання іноземних мов у студентів першого курсу, й індивідуальні особливості іншомовної підготовки упродовж всього періоду навчання та неможливістю реалізувати ці завдання в умовах стандартизованих навчальних планів і програм;

- між необхідністю глибокого професійного наповнення змісту іншомовної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери та реальним рівнем підготовки викладачів іноземних мов ЗВО до реалізації цього завдання.

Глобалізаційні та інтеграційні процеси в світовому соціальному просторі зумовлюють, окрім інших наслідків, ще й зближення основних моделей і технологій соціальної опіки, підтримки, профілактики, реабілітації та ін. Соціальне замовлення на рівень володіння іноземними мовами для фахівців соціальної сфери

ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОГО ПРОФІЛЮ: ЧИННИКИ ТА СУПЕРЕЧНОСТІ В РЕАЛІЗАЦІЇ

визначається, з одного боку, інтеграційними процесами у світі, з іншого – особистісною мотивацією студента на володіння однією чи навіть двома іноземними мовами задля впевненості у побудові успішної професійної кар'єри у непростих умовах становлення соціосфери українського суспільства. Європейська система освіти при цьому послуговується знаним тепер у всьому світі переліком *ключових компетентностей особистості (Technical assistance guide for developing and using competency models – one solution for the work force development system)*. Означені компетентності, перелік яких досить широкий, умовно можна звести до кількох провідних видів життєдіяльності, що мають бути сформовані, розвинені й реалізовані людиною, в тому числі й у процесі її професійної підготовки й згодом – професійного становлення:

1. Здатність вивчати (отримувати життєву користь з набутого досвіду, впорядковувати власні знання, набувати індивідуальних способів вивчення нового, вміння вирішувати пізнавальні проблеми, постійно поповнювати запас знань шляхом самоосвіти і саморозвитку).

2. Здатність до пошуку (орієнтація в різноманітних інформаційних просторах і базах даних, вміння працювати в оточенні, здатність ефективно консультуватися в необхідних експертів, навички доцільного отримання необхідної інформації, здатність і розуміння в роботі з різними видами документів тощо).

3. Здатність розвивати свої мислительні процеси (вміння простежувати логіко-мислительний зв'язок минулого й теперішнього, критичне мислення, здатність до протистояння труднощам на когнітивному рівні, мистецький смак, наявність соціальних навичок і звичок, споживацька культура, турбота про власне здоров'я та ін.).

4. Навички співробітництва (здатність працювати в команді та різних соціальних групах, вміння приймати рішення, навички безконфліктної міжособистісної взаємодії, вміння розробляти програми групової дії та ін.).

5. Здатність до діяльності (вміння розпочинати і доцільно завершувати життєві, професійні та інші проекти, здатність брати на себе відповідальність, вміння виконувати певні функції у груповій діяльності, організаційні навички, вміння діяти в змінних умовах життєдіяльності, навички роботи з сучасними інформаційними технологіями та ін.).

6. Здатність до адаптації (навички адаптації до сучасних інформаційних технологій та віртуального інформаційного простору, здатність

до гнучких дій у змінних обставинах життя, вміння виявляти стійкість перед труднощами, в тому числі в професійній діяльності, навички пошуку нових нестандартних рішень залежно від життєвої ситуації та ін.).

Якщо йдеться про підготовку фахівців соціальної сфери, то інтеграційні процеси у соціальній роботі приводять до універсалізації вимог до професійної кваліфікації випускників ЗВО із соціальної роботи, що, в свою чергу, окреслюється згаданими вище компетентностями і компетенціями в контексті іншомовної підготовки, як це подано в таблиці 1.

Враховуючи наявність ключових компетенцій особистості, визначених провідними європейськими документами про освіту, іншомовна підготовка фахівців соціальної сфери набуває певної стандартизації, що ґрунтується на сукупності принципів означеної підготовки, а саме:

1. Соціального й культурного *плюралізму*, який передбачає рівність і свободу думок і взаємодії незалежно від рідної/іноземної мови, якими спілкується людина;

2. *Лінгворелятивізму*, який передбачає пізнання інших культур через вивчення іноземних мов;

3. Соціокультурної *комплементарності*, завдяки якій реалізується положення про взаємодоповнюваність культур і відбувається аксіологічний розвиток різних соціальних груп (у тому числі і професійних) на основі вивчення мов [1].

Отже, виходячи з аналізу наукової літератури [7; 8; 9] та авторської практики іншомовної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери, можемо констатувати, що іншомовна підготовка майбутніх фахівців соціальної сфери в Україні може розглядатися в кількох основних контекстах:

1) Загальносоціальному, що відображає глобальні інтеграційні процеси в українському суспільстві, стандартизацію багатьох кваліфікаційних характеристик фахівців, у тому числі і соціальної сфери;

2) Галузевому, що реалізує суто українські моделі і технології соціальної роботи в співвіднесенні зі світовим соціокультурним простором (наприклад, технології роботи з біженцями, мігрантами, учасниками антитерористичних операцій, локальних збройних конфліктів; соціальна підтримка полікультурності українського суспільства та ін.);

3) Соціально-груповому, що відображає специфіку іншомовної підготовки фахівців соціальної сфери в умовах глобалізації та стандартизації їх кваліфікаційних характеристик;

**ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОГО ПРОФІЛЮ:
ЧИННИКИ ТА СУПЕРЕЧНОСТІ В РЕАЛІЗАЦІЇ**

Таблиця 1.

Вимоги до професійних компетенцій та компетентностей майбутніх фахівців соціальної сфери в контексті їх іншомовної підготовки

Ключові компетенції майбутнього фахівця соціальної сфери (за ключовими компетентностями, визначеними європейськими документами про освіту)	Відображення означених компетенцій в іншомовній підготовці майбутніх фахівців соціальної сфери
Здатність вивчати	Зміст цієї ключової компетенції для майбутніх фахівців соціальної сфери означає: здатність отримувати нові вміння і навички у професійній діяльності з набутого досвіду іншомовної підготовки та практичної діяльності в соціальній сфері у ході виробничих практик; вміння впорядковувати отримані у ході професійної підготовки знання загальногуманітарного та спеціального характеру іноземними мовами; індивідуально сформовані навички до пошуку й використання нових знань в зарубіжних наукових джерелах та практиках соціальної діяльності; здатність до постійного поповнення професійних знань, умінь і навичок шляхом самоосвіти і саморозвитку з використанням наявного рівня володіння іноземними мовами
Здатність до пошуку	Майбутні соціальні працівники/педагоги повинні вміти орієнтуватися в сучасному інформаційному просторі з використанням іноземних мов; здійснювати пошук нової професійної інформації на підставі сформованої іншомовної професійної компетентності; мати стійкі сформовані навички професійної діяльності з клієнтами в їх соціальному оточенні (в тому числі іноземному); розвивати навички роботи з документами, написаними різними мовами та ін.
Здатність розвивати рівень своїх мислительних процесів	Ця ключова компетентність передбачає розвиток критичного мислення іноземними мовами; розвиток власного мистецького смаку та культури споживання з використанням сформованого рівня іншомовної компетентності; наявність соціальних навичок і звичок на основі власного рівня іншомовної компетентності та ін.
Навички співробітництва	Ця компетенція визначає здатність майбутніх соціальних працівників/педагогів працювати в команді (в тому числі й такій, що послуговується різними мовами) та різних соціальних групах; навички безконфліктної міжособистісної взаємодії з урахуванням рівня володіння іноземними мовами; вміння розробляти програми групової дії на засадах володіння іншомовною компетентністю та ін.
Здатність до діяльності	Ця ключова компетенція передбачає: вміння розпочинати і доцільно завершувати життєві, професійні та інші проекти з урахуванням рівня володіння іноземними мовами; вміння виконувати покладені функції у груповій діяльності на підставі сформованої іншомовної компетентності; вміння діяти в змінних умовах життєдіяльності з використанням знання іноземних мов; навички роботи з сучасними інформаційними технологіями, в тому числі іноземними мовами та ін.
Здатність до адаптації	У межах сформованості цієї ключової компетенції розвивається уміння адаптуватися до сучасних інформаційних технологій та віртуального інформаційного простору з використанням наявного рівня володіння іноземними мовами; здатність до гнучких дій у змінних обставинах життя, що передбачають знання іноземних мов; навички пошуку нових нестандартних рішень залежно від життєвої ситуації, в тому числі й таких, що передбачають певний рівень знань іноземних мов та ін.

4) Індивідуально-особистісному, в межах якого реалізуються особистісні потреби і мотивація до оволодіння однією чи кількома іноземними мовами з боку студентів.

Головна *мета* іншомовної підготовки фахівців соціальної сфери в умовах університету полягає, виходячи з теорії і практики означеної підготовки,

в формуванні такого професійного портрета особистості фахівця, який би передбачав полікультурність та основи іншомовності та професійну підготовленість задля толерантної взаємодії з представниками інших культур у процесі фахової діяльності соціального працівника/педагога.

Як зазначається у дослідженні О. Кобелевої [2], іншомовна фахова підготовка наділена здатністю синергії, тобто передбачає не лише науково-теоретичну підготовку, практичне вміння послуговуватися іноземними мовами у ситуаціях професійного спілкування, але й відповідну рефлексію, що уможливує оцінити перехід від хаотично накопиченого рівня володіння іноземними мовами до чіткої відлагодженої системи іншомовної підготовки в умовах університету [2, 58]. Як синергетична система іншомовна професійна підготовка фахівців соціальної сфери має як *кількісний* (зростання і розширення словникового запасу, зростання кількості іншомовних контактів у професійній чи квазіпрофесійній комунікації та ін.), так і *якісний* (усвідомлення свого рівня володіння іноземними мовами, наявність стійкої мотивації до вивчення іноземних мов у контексті професійної підготовки, сприйняття іноземної мови як аксіологічного феномена та ін.) показники.

Висновки. Таким чином, нами здійснено аналіз загальних характеристик чинників та принципів реалізації іншомовної підготовки майбутніх фахівців соціального профілю в умовах університету. На підставі широкого кола наукових джерел, що прямо чи опосередковано пов'язані з проблемою статті, окреслено специфіку вітчизняної теорії і методики іншомовної підготовки фахівців; обґрунтовано провідні суперечності, що виникають у процесі іншомовної підготовки фахівців соціальної сфери. На засадах сформованості ключових компетенцій, визначених європейськими документами про освіту, з'ясовано специфіку відображення означених компетенцій в іншомовній підготовці майбутніх фахівців соціальної сфери. Сформульовано висновок, що інтеграційні процеси у соціальній роботі приводять до універсалізації вимог до професійної кваліфікації випускників ЗВО із соціальної роботи, що, у свою чергу, окреслюється згаданими вище компетентностями і компетенціями в контексті іншомовної підготовки. На підставі наукових теорій та авторської практики іншомовної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери обґрунтовано думку про те, що іншомовна підготовка майбутніх фахівців соціальної сфери в Україні може розглядатися в кількох основних контекстах: загальносоціальному, галузевому, соціально-груповому та індивідуально-особистісному.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у визначенні методологічних основ іншомовної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери в умовах університету, зокрема

у визначенні специфіки використання філософії і теорії діалогу при підготовці фахівців соціальної сфери.

ЛІТЕРАТУРА

1. Заболотська О. Іншомовна підготовка студентів немовних спеціальностей в умовах глобалізації / О.Заболотська // Збірник наукових праць. Херсонського державного університету. Педагогічні науки. – 2015. – Вип. 67. – С. 232–240.
2. Кобелева Е. Формирование профессиональной иноязычной компетенции будущих специалистов экономического профиля. /Е.Кобелева // Вестник Томского государственного педагогического университета – 2010, № 12 (102).– С. 57–59.
3. Костенко Н. Специфіка іншомовної підготовки студентів ВНЗ економічного профілю / Н. Костенко // Збірник наукових праць. Хмельницького інституту соціальних технологій університету “Україна”. – 2012. – №6.– С.67–70.
4. Лаптінова Ю. Процес навчання англійської мови у групах з різним рівнем мовленнєвої підготовки. / Ю.Лаптінова // Людинознавчі студії: зб. наук. праць ДДПУ імені Івана Франка. Серія “Педагогіка”. – 2017. – №5/37 – С.79–88.
5. Лашкул В. Формування професійної компетенції студентів технічних ВНЗ засобами іноземної мови – складова якості професійної підготовки майбутнього фахівця. / В. Лашкул // Наука і методика. – К.: Аграрна освіта. – 2006.– Вип. 8. – С. 140–147.
6. Літківа О. Підготовка фахівців економічних спеціальностей у системі диференційованого навчання іноземних мов. /О. Літківа // Вища освіта України. – 2006.–№ 1 – С. 202–208.
7. Сафонова В. Социокультурный подход к обучению иностранному языку как специальности: Дис. ... д-ра пед. наук / В. Сафонова // – М.: – 1993. – 528 с.
8. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций, / С. Хантингтон// – Москва: Издательство АСТ – 2003. – 603 с.
9. Хоменко О. Вплив загальноєвропейських тенденцій на іншомовну підготовку в Україні / О. В. Хоменко // Педагогічна освіта: теорія і практика. – 2012. – Вип. 11. – С. 171 – 175.
10. Edwards, R., & Nicoll, K. (2006). Expertise, competence and reflection in the rhetoric of professional development. *British Educational Research Journal*, 32, 115–131. doi: 10.1080/01411920500402052.
11. Johnston, H. N. (1992). The universities and competency-based standards. *Higher Education and the Competency Movement*, 12–34.

12. Mulder, M., Gulikers, J., Biemans, H.J. & Wesselin, R. (2010). The new competence concept in higher education: error or enrichment? *Kompetenzermittlung für die Berufsbildung. Verfahren, Probleme und Perspektiven im nationalen, europäischen und internationalen Raum*, 189–204.

13. Technical assistance guide for developing and using competency models – one solution for the work force development system, [online], Доступно: <http://www.careeronestop.org/CompetencyModel/pyramid_definition.aspx#tier1> [Дата звернення 28.07.2018].

REFERENCES

1. Zabolotska, O. (2015). Inshomovna pidhotovka studentiv nemovnykh spetsialnostei v umovakh hlobalizatsii [Foreign language training of students of not linguistic specialties under conditions of globalization]. *The collection of scientific works. Kherson State University. Pedagogical sciences*, Vol. 67, pp.232–240. [in Ukrainian].

2. Kobeleva, E. (2010). Formirovanie professionalnoy inoyazychnoy kompetentsii buduschih spetsialistov ekonomicheskogo profilya [Formation of professional foreign language competence of future economic profile specialists]. *Herald of Tomsk State Pedagogical University*, No.12 (102), pp.57–59. [in Russian].

3. Kostenko, N. (2012). Spetsyfika inshomovnoi pidhotovky studentiv VNZ ekonomichnoho profilu [The specificity of foreign languages training of economic profile students in higher educational establishment]. *The collection of scientific works. Khmelnytskyi Institute of Social Technologies of the University "Ukraine"*, No.6, pp.67–70. [in Ukrainian].

4. Laptinova, Yu. (2017). Protses navchannia anhliiskoi movy u hrupakh z riznym rivnem movlennievoi pidhotovky [English language teaching process in groups of students with different levels of speech background]. *Human Studies. The collection of scientific works of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University. Series of "Pedagogy"*, Vol.5/37, pp.79–88. doi: 10.24919/2313-2094.5/37.102613 [in Ukrainian].

5. Lashkul, V. (2006). Formuvannia profesiinoi kompetentsii studentiv tekhnichnykh VNZ zasobamy inozemnoi movy – skladova yakosti profesiinoi

pidhotovky maibutnoho fakhivtsia [Professional competence formation of students of technical higher educational establishments by means of foreign language is a quality component of professional education of a future specialist]. *Science and methodology*. Kyiv: Ahrarna osvita, Vol.8, pp.140–147. [in Ukrainian].

6. Litikova, O. (2006). Pidhotovka fakhivtsiv ekonomichnykh spetsialnostei u systemi dyferentsiiovanoho navchannia inozemnykh mov [Training of professionals of economic specialties in the system of differential foreign languages teaching]. *Higher education of Ukraine*, Vol.1, pp.202–208. [in Ukrainian].

7. Safonova, V. (1993). Sotsiokulturniy podhod k obcheniyu inostrannomu yazyku kak spetsialnosti [Social and cultural approach to foreign language teaching as a specialty]. *Doctor's thesis*. [in Russian].

8. Hantington, S. (2003). *Stolknovenie tsivilizatsiy* [Clash of civilizations]. Moskov: AST Publ. [in Russian].

9. Khomenko, O. (2012). Vplyv zahalnoievropeyskykh tendentsii na inshomovnu pidhotovku v Ukraini [The effect of all-European tendencies on foreign languages training in Ukraine]. *Pedagogical Education: Theory and Practice*, Vol.11, pp.171–175. [in Ukrainian].

10. Edwards, R., & Nicoll, K. (2006). Expertise, competence and reflection in the rhetoric of professional development. *British Educational Research Journal*, Vol.32, pp.115–131. doi: 10.1080/01411920500402052[in English].

11. Johnston, H. N. (1992). The universities and competency-based standards. *Higher Education and the Competency Movement*, pp.12–34. [in English].

12. Mulder, M., Gulikers, J., Biemans, H.J. & Wesselin, R.(2010). The new competence concept in higher education: error or enrichment? *Kompetenzermittlung für die Berufsbildung. Verfahren, Probleme und Perspektiven im nationalen, europäischen und internationalen Raum*, pp.189–204. [in English].

13. Technical assistance guide for developing and using competency models – one solution for the work force development system, [online], available at: http://www.careeronestop.org/CompetencyModel/pyramid_definition.aspx#tier1 [in English].

Стаття надійшла до редакції 31.10.2018

